

הפורתח בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום חמישי ד' שבט תשפ"ג | דף היומי בבלי: נזיר ג | דף הכולל: גדרים מט.
דף היומי בהלכה: מסימן צ"ב סעיף ד' עד סעיף ח'.
מוסר: שמירת הלשון - פרק ד' עד 'ובפרט'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: ש. הפרישות פ"ו 'ומהם מעשה אלישע' עד סוף פ"ז (סוף השער)

**יש אנשים שיש להם אמונה וביטחון, הם
מאמינים שהכל משמים: בריאות משמים,
פרנסה משמים, הכל משמים! אבל כשזה מגיע
למציאת חן, שם הם כבר שוכחים את הקב"ה**

הנס הגדול של נשיאת החן בעיני מצרים

נעשה מושל עליך.

וכלל ישראל במצרים היו עבדים, המצרים רדו בהם ועשו בהם כרצונם, עבד כמשמעו! ופתאום עכשיו, כלל ישראל מבקשים מהמצרים שיתנו להם את הרכוש שלהם, "ושאלה אשה משכנתה ומגרת ביתה כלי כסף וכלי זהב ושמלות".

בת ישראל כשרה, פונה לשכנתה המצרית: 'יש לך איזה בגד יפה? שמלה יפה?'

שואלת אותה המצרית: 'בשביל מה את צריכה את זה?' והיא עונה: 'אני הולכת לזבוח לקב"ה, ואני רוצה בגד יפה.'

'את מה את הולכת לזבוח?' מתעניינת המצרית, והיהודיה מספרת ללא מורא: 'את הגטשק'ע שלכם, האליל של מצרים, הכבש!'

'ולמי את הולכת לזבוח?'

'למי שנתן לכם את כל המכות!'

אומרת לה שכנתה: 'ככה, את רוצה שמלה אחת? תיקחי שתים! יש לי בגד יותר יפה! ולמה? כי את מוצאת חן בעיני!' 'ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים.'

זה הרי היפך של היפך של דרך הטבע. היתה צריכה להיות להם כזו שנאה כלפיהם, שלא יסכימו אפילו להסתכל עליהם.

אומר הסטייפלר זצ"ל ב"חיי עולם" (חלק א פרק טו) דבר שלא שמים אליו לב כל כך: בכל הניסים שהקב"ה עשה במצרים,

גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם (יא, ג)

מלבד כל הניסים הגלויים והמפורסמים שהיו ביציאת מצרים, היה עוד פלא עצום מאד.

בדרך הטבע, לאחר תשע מכות - דם, צפרדע, כינים, ערוב, דבר, שחין, ברד, ארבה, חושך, שבהן עשה להם משה רבנו כזה חורבן עצום במדינה, הוא היה צריך להיות האדם הכי שנוא במצרים. היו צריכים להכריז על הראש שלו פרס של חמישים מיליון דולר. ומה קרה באמת?

התורה מספרת לנו: "גם האיש משה גדול מאד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם".

וכלל ישראל, גם הם היו צריכים להיות שנואים מאד בעיני מצרים, כל המכות האלו והחורבן הגדול שלהם היו בגלל כלל ישראל.

ומה היה למעשה?

התורה אומרת שלא, אלא "ויתן ה' את חן העם בעיני מצרים", כלל ישראל מצאו חן בעיני מצרים, על אף כל מה שהם עברו בגללם.

ויותר מכך, מה הדבר הכי מרגיז שיכול להיות?

שלמה המלך אומר (משלי ל, כב): "תחת עבד כי ימלוך". זה השיא שיכול להרגיז בני אדם, שמי שעד היום היה עבד שלך,

בחור נמצא בשידוכים, לפעמים הוא חושב: פלוני קלקל לי הוא אמר לה הוא ככה, ובגלל זה הם חשבו ככה, ולכן הם לא רוצים.

ולפעמים בחור מסתפק לעצמו: לגדל זקן או להתגלח, והוא חושב שאם הוא יתגלח יהיה לו יותר מציאת חן. ולחילופין, אם הוא יתלבש ככה, יותר ירצו אותו, הוא ימצא יותר חן בעיני המדוברת.

פרשה זו באה ללמדנו להתחזק גם באמונה זו, שגם בעיני 'מציאת חן' הכלה כל בידי שמים. נכון, צריך לעשות השתדלות, כמו שבכל דבר צריך לעשות השתדלות. אבל חובה ליזכור שזה רק מצד חובת ההשתדלות, אבל זה לא תלוי בך. וכמו שבכל השתדלות יהודי מאמין יודע שהעיקר בידי שמים, אף נשיאת חן עיקרה בידי שמים, וברצונו תמצא חן אפילו שהוא נגד השכל, כמשה רבינו וישראל שמצאו חן בעיני המצרים.

(רבי אליהו דיסקין שליט"א - נאה דורש שמות)

הוא הראה והוכיח לעין כל שהוא שליט על כל הכוחות: על האויר, על העפר, מים, אש, רוח, ים יבשה, דומם, צומח, חי, מדבר.

וכאן היה גילוי נוסף, גילוי נפלא, שמלבד מה שהקב"ה שליט על הכל, הוא גם שליט על ה'חן', על המציאת חן של אדם בעיני אחר. וכשהקב"ה רוצה שמישהו ימצא חן, כל מהלך השכל מתהפך, והוא מוצא חן.

ובשביל הגילוי הזה, עשה הקב"ה ש"גם האיש משה גדול מאוד בארץ מצרים בעיני עבדי פרעה ובעיני העם". משה רבנו שהביא עליהם חורבן נורא בתשע מכות, היה האישי הנערצת ביותר בכל מצרים. וכלל ישראל שהיו עבדים ונתקיים בהם: עבד כי ימלוך, נתן ה' את חנינם בעיני מצרים.

מה זה נוגע למעשה?

יש אנשים שיש להם אמונה וביטחון, הם מאמינים שהכל משמים: בריאות משמים, פרנסה משמים, הכל משמים! אבל כשזה מגיע למציאת חן, שם הם כבר שוכחים את הקב"ה.

**"בר-מזל אתה שחייך ניצלו", אמר לו השופט.
"הגפרור שלך הזעיק את המטוסים, הוא שימש
עבורם כאיתות של מגדלור בלב ים חשוך! מיד
לאחר שנאסרת מיקדו המטוסים את התקפותיהם
באזור, הרחוב כולו נמחה מעל פני האדמה!"**

בחשכת הגלות - כל מצוה מאירה וזוהרת

רוחות מגן העדן והיה ריחו הולך מהלך ארבעים יום. התכנסו כל ישראל אצל משה ואמרו: בבקשה ממך, האכילנו מפסחך, שנפשנו יוצא מן הריח. אמר להם: אם אין אתם נימולים אין אתם אוכלים. מיד נתנו עצמם ומלו, ונתערב דם הפסח בדם המילה, והקב"ה עובר ונוטל כל אחד ואחד ונושקו ומברכו. שנאמר: "ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך ואומר לך בדמיך חיי".

נמצא שגם את אותן שתי מצוות הם קיימו שלא לשמן, אלא מלו כדי לאכול הפסח, ואכלוהו מפני ניחוחות גן העדן! ואיך ייתכן ששתי מצוות אלו זיכו אותם בגאולה?!

העניין יבואר על פי מעשה:

במלחמת העולם השנייה היתה אנגליה נתונה תחת מתקפת "בליץ" קשה מצד הכוחות הגרמניים. גלים גלים של מטוסים גרמניים תקפו את שמי לונדון ללא הרף וזרעו בה הרס וחורבן. במשך שעות היום הגנו התותחים והוזנקו מטוסים בריטיים כדי להתמודד מול מטוסי האויב, אך בלילה היתה שליטתם מוחלטת. כצעד של התגוננות, הוכרז על האפלה מוחלטת ברחבי לונדון, כדי שמטוסי האויב לא יראו את לפנייהם, וכך יאלצו לפעול באופן עיוור ואקראי ולא יוכלו למקד את התקפותיהם לעבר יעדים חשובים.

וְשַׁחֲטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עַדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֶרְבָיִם. וּלְקַחוּ מִן הַדָּם (יב, ו-ז)

רש"י מביא את דברי המכילתא: "היה רבי מתיא בן חרש אומר: הרי הוא אומר (יחזקאל טז, ח) 'ואעבור עליך ואראך והנה עתך עת דודים', הגיעה שבועה שנשבעתי לאברהם שאגאל את בניו, ולא היו בידם מצוות להתעסק בהם כדי שיגאלו, שנאמר (שם ז) 'ואת ערום וערירה', ונתן להם שתי מצוות - דם פסח ודם מילה, שמלו באותו הלילה, שנאמר (שם ו) 'מתבוססת בדמיך', בשני דמים".

ומוסיף רש"י: "ולפי שהיו שטופים בעבודה זרה, אמר להם (פסוק כא) 'משכו וקחו לכם', משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן של מצוה".

ותמוה, הרי הם היו עובדי עבודה זרה, עד שהוצרכו להוראת "משכו ידיכם מעבודה זרה וקחו לכם צאן למצוה", והם היו שקועים במ"ט שערי טומאה עד ששאלו המלאכים את הקב"ה "מה נשתנו אלו מאלו" (ויקרא רבה כג, ב), לא ראו הבדל בין עם ישראל למצרים, שהיו המקולקלים שבאומות (רש"י ויקרא יח, כז). ואיך ייתכן שבזכות שתי מצוות נגאלו?!

לא זו אף זו. מובא במדרש (שמות רבה יט, ה) שהרבה מהם לא קיבלו עליהם למול. עשה משה את הפסח והשיב בו הקב"ה

ים חשוך! מיד לאחר שנאסרת מיקדו המטוסים את התקפותיהם באזור, הרחוב כולו נמחה מעל פני האדמה!"
תמה האיש: "מה ההשוואה בין זרקור המגדלור לבין גפרור זעיר!"

הסבירו לו: "בעלטה מוחלטת הגפרור מאיר וזוהר במיוחד!"
וזוגם התשובה לשאלה, איך יתכן שבמצבם השפל של ישראל שתי מצוות יוציאו אותם ממצרים. אכן כן! דוקא בעלטה מ"ט שערי טומאה, בחשכת העבודה הזרה ואפלת "נהיה כמצרים" (שמות רבה א, ח), זוהרות שתי המצוות באור יקרות ומסוגלות לחלץ מאפלה לאור גדול!

כמה חיזוק יש בכך עבורנו. דוקא בשפל מצבנו, בחשכת הגלות, כל מצוה מאירה וזוהרת לפני ה' יתברך!
(רבי אהרן טויסיג שליט"א - נאה דורש שמות)

באחד הלילות הילך אדם בחוצות לונדון, גישש את דרכו. העלטה היתה מוחלטת. פנסי הרחוב היו כבויים, הבתים מואפלים, אין קרן אור. לפתע נשמע קול טרטור מנועים, מטוסי האויב באים. כעבור רגע נשמעו רעמי ההפצצות וקריסת הבתים. לבו של אותו אדם הלם בפראות ונשימותיו קצרו. הוא ביקש להירגע. מישש בכיסו, הוציא חפסה ושלף סיגריה. הוא תקע את הסיגריה בפיו, הצית גפרור וחיפהו בידי, הדליק את הסיגריה וינק את העשן בשקיקה. לפתע צץ לידו פקה, הורה לכבות את הסיגריה והובילו למעצר. לילה נורא עבר עליו, ולמחרת הובא למשפט. כששמע את סכום הקנס שהושת עליו, התקומם: "מה עשיתי?! בסך הכל הצתתי גפרור זעיר!"
"בר-מזל אתה שחיך ניצלו", אמר לו השופט. "הגפרור שלך הזעיק את המטוסים, הוא שימש עבורם כאיתות של מגדלור בלב

בשנת תשנ"ה התפרסם סיפור שכל לייקווד רעשה ממנו:

אברך מלייקווד, בשם שלמה זלמן בן צביה, נפצע אנוש בתאונה, ובדיוק באותם הימים הגרש"ז אויערבך זצ"ל היה חולה, וכל עם ישראל התפלל לרפואתו: הרב שלמה זלמן בן צביה לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל...

לכל מעשה טוב יש השלכות טובות

יוצאים ממצרים. לכל יהודי יש כששים ילדים שקופצים על הראש, כל הבית על גלגלים. כולם אורזים, משתדלים לא לשכוח כלום.

פתאום בא הקב"ה ואומר למשה: לך תאמר לכל איש ישראל, שכל אחד ילך לשכן שלו ויאמר לו: אני רוצה לגמול אתך חסד ולהשאיל לך בגד... מה צריכה להיות התגובה של השכן לבקשה כזאת? "אני עסוק כעת באריזת כל הבגדים שלי. זה מה שחסר לי עכשיו בעיצומו של כל הבלגן? תן לי לגמור לארוז. עכשיו זה לא הזמן..."

אך הקב"ה אומר: כן! תעשו חסד איש עם רעהו! אפילו אם השני לא צריך את החסד הזה! עצם זה שתגמלו חסד איש עם רעהו - זה מה שייתן בלב המצרים לעשות אתכם חסד ולהשאיל לכם.

ומכאן אנו למדים מוסר השכל גדול: אדם צריך להשתדל לעשות כל מה שבכוחותיו לעשות, גם אם לא נראה לו שיש תועלת במה שהוא עושה.

בשנת תשנ"ה התפרסם סיפור שכל לייקווד רעשה ממנו: אברך מלייקווד, בשם שלמה זלמן בן צביה, נפצע קשה בתאונת דרכים. הרופאים הרימו ידיים. בדיוק באותם הימים הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל היה חולה, וכל עם ישראל

דָּבַר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאָשָׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ
כָּלִי כֶסֶף וְכָלִי זָהָב (יא, ב)

פירש רש"י: "דבר נא - אין נא אלא לשון בקשה".

נשאלת השאלה, לשם מה צריך לבקש ממישהו שיאות לקבל מתנה? אם אני אגיד לכם שהבנקים מחלקים כסף, כל מי שבא מקבל מתנה מאה אלף שקל, יש מי שלא ילך? יעמדו כל הלילה בתור ויחכו שהסניף ייפתח...

שאלה נוספת: הגמרא (בבא קמא לח ע"א) אומרת, ששור של ישראל שנגח שור של נכרי - פטור, משום שנאמר: "כי יגח שור את שור רעהו", ונכרי אינו בכלל רעהו. מדוע, אפוא, כתוב אצלנו "וישאלו איש מאת רעהו ואשה מאת רעותה", והלוא המצרים אינם בכלל "רעהו" של ישראל?

מבאר הגאון מוילנא זצ"ל: בכדי שהמצרים יאותו להשאיל לבני ישראל כלי כסף וכלי זהב, קודם לכן צריכים בני ישראל להתחזק בעשיית חסד בינם לבין עצמם. רק כאשר יגבר החסד בתוך בני ישראל - יש סיכוי שגם המצרים יגמלו חסד עם ישראל ויסכימו להשאיל להם.

זהו שאמר הכתוב: "דָּבַר נָא בְּאָזְנֵי הָעָם וַיִּשְׁאַלוּ אִישׁ מֵאֵת רֵעֵהוּ וְאָשָׁה מֵאֵת רֵעוּתָהּ" - לפני שאתם מבקשים מהמצרים שישאלו לכם, תשאילו אתם זה לזה כָּסֶף וְכָלִי זָהָב.

הבה ונבחן את המציאות שהייתה: כל יהודי אורז את הקרטונים עם כל מטלטליו ורכושו, ומטעין אותם על תשעים חמורים. מחר

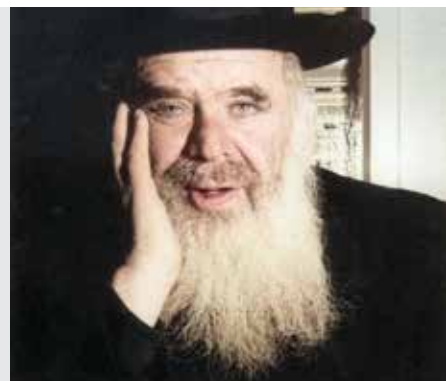
לעיתים יהודי אומר לעצמו: 'בשביל מה לי לעשות כך וכך, בין כה וכה זה לא יעזור'. וזוהי טעות! אף פעם אי אפשר לדעת מה הפעולה שלך יכולה לעשות. לכל מעשה טוב יש השלכות טובות, גם אם על פניו נראה שאין בו תועלת. על דברי המשנה (אבות ב, א): "דע מה למעלה ממך" אומר **רבי חיים מוולוז'ין זצ"ל**: "דע מה למעלה", כל מה שקורה למעלה, הוא "ממך". כל מעשה שלך פועל גדולות ונצורות למעלה. (רבי גואל אלקריף שליט"א - נאה דורש שמות)

התפלל לרפואתו: הרב שלמה זלמן בן צביה לרפואה שלמה בתוך שאר חולי ישראל".

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך נפטר בתאריך כ' באדר א' תשנ"ה, והאברך שלמה זלמן בן צביה התעורר לתחייה, והחל להבריא במהירות מיום ליום.

התברר שכל ישראל הזכירו בתפילתם "שלמה זלמן בן צביה", ולמרות שכוונתם הייתה לגאון ישראל, הרב אויערבך, ואף אחד לא התכוון לאברך הזה, מכל מקום התפילות על "שלמה זלמן בן צביה" לא שבו ריקם, אלא הושיעו את האברך הזה.

בכל חודש היינו יוצאים לקדש את הלבנה ואומרים: 'וללבנה אמר שתתחדש' הרי זהו פלא: יהודי מסתכל על הלבנה, ורואה שאף כשהיא נעלמת לגמרי היא שבה ומתחדשת!, כך גם במצבנו שאבנו מהן תקוה וחיזוק לחודש הבא!"

שהם עתידים להתחדש כמותה

כ"ט יום, עד שהקב"ה אמר על יהויקים, בנו של צדקיהו: "כה אמר ה' כתבו את האיש הזה ערירי גבר לא יצלח בימיו כי לא יצלח מזרעו איש ישב על כסא דוד ומשל עוד ביהודה" (ירמיהו כב, ל). לכולם היה ברור שמלכות בית דוד תמה ואיננה עוד, שהרי היתה על כך נבואה מפורשת! ומה קרה לבסוף?

יהויקים הובא לבבל, ולאחר שעמד בנסיון קשה כנסינו של יוסף הצדיק, הוא נכלא בבית האסורים, ושם נולד זרובבל שלא כדרך הטבע, וממנו התחדשה שוב מלכות דוד! ואכן **רבי יעקב עמדין** זצוק"ל מונה בספרו "**הקשורים ליעקב**" ט"ו דורות מזרובבל עד רבן גמליאל, שבימיו היה שוב מצב של "סיהרא בשלמותא". אף שנדמה שהלבנה מתכסה ונראה שלא תתגלה שוב, היא חוזרת ומתחדשת, וכך גם כאשר עם ישראל עוברים נסיונות ושמדות ונראה שאבדה כל תקוה חלילה, יש לזכור את מילות הנצח הנאמרות בקידוש לבנה: "שהם עתידים להתחדש כמותה!"

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

החדש הזה לכם ראש חדשים (יב, ב)

רבי חיים שמואלביץ זצ"ל היה מספר בבכ"י, שהוא הכיר אחד שהיה בשבי הגרמנים ימ"ש חמש שנים, משנת תרצ"ט עד תש"ה, ופעם אחת אמר לו אותו אדם: "הגרמנים לקחו ממני את הכל: את המשפחה, התפילות, הפרנסה, והאנושיות, אך דבר אחד הם לא יכלו לקחת ממני, את הלבנה!"

"בכל חודש היינו יוצאים לקדש את הלבנה ואומרים: 'וללבנה אמר שתתחדש, עטרת תפארת לעמוסי בטן, שהם עתידים להתחדש כמותה'. הרי זהו פלא והפלא: יהודי מסתכל על הלבנה, ורואה שאף כשהיא נעלמת לגמרי היא שבה ומתחדשת! כך גם במצבנו הנורא אינו במילים אלה קרן אור, ובכל חודש שאבנו מהן תקוה וחיזוק לחודש הבא!"

בזוהר הקדוש (חלק א דף לד) מובא על מלכות דוד ושלמה, שכשם שהלבנה עולה במשך ט"ו ימים עד אמצע החודש, כך היתה עליה במשך ט"ו הדורות שעד שלמה, ואז היה מצב של "סיהרא בשלמותא" [ירח בשלמותו], ואילו לאחר מכן היתה ירידה במשך י"ד דורות עד דורו של צדקיהו, כדוגמת הלבנה שנעלמת לאחר

האזינו לתוכנית 'הפוח בכל יום' בקו השיעורים של דרשו
כל הכתבות והתוכן משודרים להאזנה מדי יום מפי הרב אברהם פוקס

077-2222-666 שלוחה 31

וידועים דברי ה"אמרי חיים" זצ"ל: "יש מצוות שאיני רוצה לקיים, ויש עבירות שאני משתוקק להן. הכיצד? כשאומרים לי - שעבירה לעזור לפלוני, ומצוה לרדפו..."

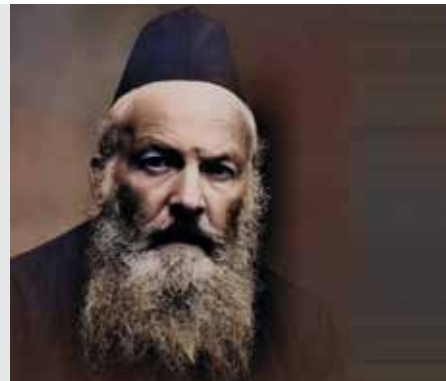

אין מצוה 'לקבור' את הרשע...

מקוה לעשות חיל".
תמה הרבי: "אם הפונדק משגשג ומצליח, מדוע נטשוהו החוכרים הקודמים?"
אמר: "לא נטשוהו. הוספתי על דמי השכירות, וזכיתי בו".
התמיהה גברה: "הרי זו השגת גבול!"
אמר החסיד בזחיות: "כנראה שהרבי לא ראהו... עבריין הוא, קל דעת וחוטא. מצוה לקבורו!"
הזדעזע הרבי ואמר: "אוכיח לך, שאין מצוה לקבור עבריין רשע. הנה אמרו חז"ל (רש"י שמות יב, ו) שלא היו לישראל מצוות להגאל בהן, נתן להם הקב"ה דם פסח ומילה. וקשה, שהרי כתב רש"י (שם י, כב) שהיו בישראל רשעים שלא רצו לצאת ממצרים והמיתם הקב"ה בשלושת ימי האפלה וקברום בחסות החשכה, כדי שלא יראו המצרים ויאמרו שאף הם לוקים כמונו. וכתב (רש"י שם יג, יח) שארבע חמישיות מתו, וחמישית אחת נגאלה. הרי שכל יהודי קבר ארבעה רשעים. ואם יש מצוה לקבור רשעים, הרי היו בידם מצוות למכביר..."
"אלא מכאן ראייה" - אמר הרבי - "שאינן שום 'מצוה' לקבור רשע. ועתה, אם תשיב לו את הזכיון - מוטב, ואם לאו - מרה תהיה אחריך, חלילה וחס!"...
כמה נכונים הדברים כיום, בדור של עקבתא דמשיחא, שנאמר עליו "ותהי האמת נעדרת" (ישעיה נט, טו) - "מלמד שנעשית עדרים עדרים והולכת לה" (סנהדרין צז ע"א). כל 'עדר', כל עדה וחוג, בטוחים שהאמת איתם ואין בלתה, הם ורק הם הולכים בדרך הישר והאחרים תועים ומטעים.
מסתמא גם במצרים היה כך. גם אם שקועים היו במ"ט שערי טומאה, הרי "כל דרך איש ישר בעיניו" (משלי כא, ב), ואפילו "דרך אויל ישר בעיניו" (שם יב, טו). אין אדם רואה חובה לעצמו (שבת קיט ע"א), ואינו רואה מומין לעצמו (בכורות לח ע"ב). וכפתגם הידוע שאין גמל רואה את חטוטרותו, רק את דבשת חברו. כל אחד ראה שהשני שקוע במ"ט שערי טומאה.
ועם זאת כרתו ברית לעשות חסד זה עם זה, והיה הדבר חשוב לקב"ה יותר מכל, ונגאלו!
(רבי אהרן טויסיג שליט"א - נאה דורש שמות)

וְשָׁחַטוּ אֹתוֹ כָּל קְהַל עַדַת יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעַרְבִים. וְלָקְחוּ מִן הַדָּם (יב, ו-ז)
אמרו בגמרא (יומא ט ע"ב): "מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים, מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם".
וידועה השאלה, איך מתקיימות גמילות חסדים ושנאת חנם בכפיפה אחת, הלא לכאורה סותרות הן זו לזו!
אלא, המציאות מוכיחה, כי יכול אדם לומר: "מקיים מצוות אנכי, מקפיד על קלה כחמורה, ואפילו גומל חסד, אבל פלוני - מצוה לרדפו עד חורמה!"...
וידועים דברי ה"אמרי חיים" זצ"ל: "יש מצוות שאיני רוצה לקיים, ויש עבירות שאני משתוקק להן. הכיצד? כשאומרים לי - שעבירה לעזור לפלוני, ומצוה לרדפו..."
מסופר על יהודי שחכר פונדק מפרץ והתפרנס ממנו. בכל שלוש שנים היה הפריץ מוציא את הפונדק למכרז, ואיש לא התמודד מול היהודי הוא, כי לא רצו לפגוע במטה לחמו. פעם הוצעה החכירה למכרז, והנה לראשונה בא מאן-דהו והגיש הצעה גבוהה יותר וזכה. בעקבות זאת הודיע הפריץ לחוכר שעליו לפנות את הפונדק בתאריך פלוני.
נחרד האיש. הוא בירר מי האיש שהעז להשיג את גבולו וגילה שמדובר ביהודי שומר מצוות, מחסידי ה"דברי חיים" מצאנז. החוכר הראשון לא נמנה על החסידים, וחזותו העידה עליו שאין בו ריח של תורה ויראת שמים וכלל אינו מקפיד על המצוות... כששמע האיש שהחוכר החדש הוא מחסידי הרבי מצאנז, קם ונסע ל"דברי חיים", כדי לקבול בפניו על חסידו שהעז להשיג את גבולו.
שמע הרבי את קובלתו של האיש. לא היה צריך להיות בוחן כליות ולב כדי לראות שהאיש הניצב לפניו אינו ירא שמים גדול... אמר לו ה"דברי חיים": "הסר דאגה מליבך. עוד מעט יבואו הימים הנוראים, ודאי יבוא לכאן החסיד להתברך בברכת השנים, ואשוחח עמו בעניין".
כשבא החסיד אל רבו, חקרו הרבי בעניין פרנסתו, אמר החסיד: "היו לי שנים קשות, רעבתי לחם. אבל בקרוב בעז"ה מצבי עומד להשתנות לטובה. לאחרונה חכרתי פונדק משגשג ומצליח, ואני

לאחר מכן נטל את ה'מאירי' היקר תחת בית שחיו, יצא מביתו של רבי משה ומיהר לביתו של רבי אלחנן וסרמן כדי להביא לו את מבוקשו. כשסיים הרים את עיניו, והנה הוא מבחין שפני רבו חוזרו כסיד...

יודע יום מותו

טען לעומתו שהעובדה שהוא אינו מקבל את החידוש מעידה כי דבר מה אינו כשורה בו...

עוד מימי נעוריו התפרסם רבי משה כעילוי מופלג, וכל מכריו נבאו לו גדולות ונצורות. כל ימיו היה מתבודד, שקוע בתורה, חסידות וקבלה, ועם זאת מעולם לא הרשה לכנותו בתואר כלשהו, נזף במי שקם לפניו והתרחק מכותל המזרח.

לילות שלמים יושב היה בין שני נרות חלב גדולים, שקוע בעיון, אוחז בזקנו הארוך והלבן, ועיניו הטובות משוות לו מראה של איש אלוקים, וגורמות לכל המביט בו לרצות להיות טוב יותר. המסכת שאותה למד תדיר היתה מסכת יבמות, ולצידה תמיד היה פתוח ספר "המאירי" על יבמות, אשר מתוכו למד את המסכת הקשה.

באותם ימים היו הספרים נדירים ויקרי המציאות, וכאשר החל רבי אלחנן וסרמן ללמוד את מסכת יבמות הוא פנה אל יצחק'ל, שליווה אותו לביתו באותה שעה, ובקש ממנו שילך לרבי משה מידנר ויאמר לו שהוא מבקש לשאול את ספר ה'מאירי' שלו, כיון שהוא מתחיל ללמוד יבמות.

כחץ מקשת רץ הנער לביתו של רבי משה, מרחק חמש דקות משם, כדי להביא לרבו את מבוקשו. ליד פתח ביתו של רבי משה נעצר ונקש על הדלת.

כשנכנס הבחין כי רבי משה יושב ולומד את מסכת יבמות עם ה'מאירי'! הוא בלע את לשונו במבוכה, ולבסוף התגמגם ואמר כי הוא לומד אצל רבי אלחנן והרבי בקש לשאול את ה'מאירי'.

תגובתו של רבי משה היתה בלתי צפויה לגמרי. הוא החוויר מאד והחל לחשוב ולחשוב, בעוד הנער שמולו עומד נבון. לאחר דקות ארוכות של מחשבה, פנה אל יצחק'ל ואמר לו: "אתה, הלא רואה שאני לומד עכשיו במסכת הזו וזקוק ל'מאירי', אולם אני מוכן להשאילו לרבי אלחנן בתנאי אחד - שלאחר שבועיים בדיוק... לא, לא... לאחר שלושה עשר יום וחצי - יחזיר לי רבי אלחנן את הספר!".

יצחק'ל שנכח כי העניין בנפשו, חשש שמא ישנה ממילותיו, ולכן ביקש עט כדי לרשום את הדברים בדיוק, ביודעו, כי כאשר מדובר באנשים גדולים - כל מילה חשובה.

לאחר מכן נטל את ה'מאירי' היקר תחת בית שחיו, יצא מביתו של רבי משה ומיהר לביתו של רבי אלחנן כדי להביא לו את מבוקשו.

ויברכתם גם אתי (יב, לג)
התפללו עלי שלא אמות (רש"י)

במכת בכורות אנו מוצאים את פרעה חרד לחייו ומבקש שיברכו אותו, ורש"י מבאר שהוא לא בקש רק ברכות, אלא הפציר בהם להתפלל עליו שלא ימות כשאר הבכורות.

יום המוות הנו, בדרך כלל, אחד מן הדברים הנסתרים מן האדם, אולם יש צדיקים אשר זכו להארה מן השמים ולגילוי יום מותם, ומהתבטאויותיהם בענין זה, נרמזו גם הסובבים אותם.

רבי דוד פרנקל היה יהודי עירי, מדמיות ההוד של העיר בני ברק, אשר זכה לשמש הרבה מגדולי ישראל בדורו.

באחד הימים נדרש לעבור ניתוח כלשהו, ורצה מאד שהאדמו"ר מגור ה"בית ישראל" יברך אותו. הוא יצר קשר עם השמש ונקבע לו תור לשעה ארבע לפנות בקר.

הוא הגיע לביתו של ה"בית ישראל" מלווה בגיסו, רבי רפאל סולוביצ'יק. האדמו"ר עמד במרפסת ביתו ושוחח עם אברך בלתי מכר להם, כשראה אותם, הזמין אותם לעלות, דבר אתם במשך חצי שעה על הניתוח, ולאחר מכן נפרד מהם לשלום בברכת "רפואה שלמה".

כשפנו ללכת, קרא אחריהם האדמו"ר "וברכתם גם אותי", הם סבו על עקבותיהם וברכו אותו, ושוב פנו ללכת.

יומים מאחר יותר נפטר האדמו"ר מגור, רק אז הבינו את הלשון שבה בחר לבקש מהם ברכה "וברכתם גם אותי", שאודותיה מפרש רש"י "התפללו שלא אמות".

נראה, כי האדמו"ר חזה בעיני קדשו את פטירתו...

בעניין זה ספר רבי יצחק ברנשטיין בספר "הלילה איננו אפל", שבצעירותו למד בברנוביץ' אצל רבי אלחנן וסרמן וז"ל מעשה מופלא:

בברנוביץ' התגורר צדיק גדול ותלמיד חכם מופלג, **רבי משה מידנר** שמו, אשר שימש כמנהל ישיבת "**תורת חסד**" של חסידי סלונים, והיה מקורב ביותר ל**רבי חיים מבריסק**, אשר העריך אותו ביותר, עד כי עדי ראייה מסרו, שפעם אמר לו רבי חיים חידוש, ומשהבחין שרבי משה אינו מקבלו, הורה להוציא קטע זה מכתביו. רבי משה נרתע מתגובתו וניסה להתנצל, אולם רבי חיים

מידי תלמידו ושוב לא הוסיף לומר דבר בעניין.
יצחק'ל חזר ללימודיו, כובש בתוכו את כל השאלות הבלתי פתורות שצצו בלבו.
שלושה עשר וחצי ימים מאוחר יותר - נפתרו כולן מאליהן - רבי משה מידנר נפטר לבית עולמו!...
כל יהודי ברנוביץ' יצאו לחלוק לו כבוד אחרון, במהלך ההלוויה ההמונית לא נישאו הספדים, כפי שהורה רבי משה, אולם כשהוכנסה המיטה ליד ארון הקודש של בית החסידים, אמר רבי אלחנן: "רואה את את מסכת יבמות באה מולך, והיא תלווה אותך ותגן עליך בהמשך דרכך... ברצוני גם לבקש ממך מחילה בגלל הספר, אבל החזרתי אותו כבר הבוקר, לפני תום שלושה עשר וחצי הימים, ולכן עליך למחול לי...".
(רבי שלמה לוונשטיין שליט"א - מתוק האור)

הוא הוציא את הפתק שכתב וקרא מן הכתב את בקשתו של רבי משה לפני רבי אלחנן, כשסיים הרים את עיניו, והנה הוא מבחין שפני רבו חוורו כסיד.
האם נפגע רבי אלחנן מן התשובה? - תהה - אולי הוא רוצה את המסכת לפרק זמן ארוך יותר?
הוא לא ההין להעלות את השאלות על דל שפתיו, ורק עמד והמתין למוצא פיו של רבו, אשר לבסוף אמר לו: "לך לרבי משה בחזרה עם ה'מאירי' ושאל אותו מדוע אינו יכול להשאיל אותו עד תאריך מאוחר יותר...".
שוב מיהר הנער לביתו של רבי משה, פנה אל הצדיק ומסר לו את שאלתו של רבי אלחנן. "יותר מאוחר כבר לא אזדקק לך", השיב הצדיק מיד, והוא אץ-רץ כדי להשיב את התשובה לרבו. הפעם החוויר רבי אלחנן שבעתיים, בשתיקה נטל את המסכת

לפתוח את היום בטוב...

הצטרף אלינו וקבל את המייל היומי של 'דרשו'
'הפוח בכל יום' לתיבת המייל שלך

ככה מתחילים יום טוב במיוחד

סיפורים • חיזוקים • הלכה יומית • כתבות וראיונות • פרשת שבוע

להצטרפות נא שלחו מייל לכתובת

dirshu@dirshu.co.il

נזיר דף ג

כיצד ידע בעל ה'מנחת אלעזר' כי היושב מולו ברכבת ואוכל חזיר הוא יהודי?

מיין ושכר יזיר

שהינך יהודי!

משהאיש לא הבין את פשר הדברים, הסביר הגאון שהשו"ע (או"ח סי' קע ס"י) אומר 'לא ישוך פרוסה ויניחנה על גבי השלחן'. והטעם הוא, כפי שמביא המשנה ברורה, 'מפני שנמאסה לבריות'. ולכן, המשיך הגאון והסביר לאיש ההוא, נהגו יהודי פולין שכאשר הם אוכלים לחם, הם חותכים בסכין את החתיכה שברצונם לאכול, ומכניסים רק אותה לפיהם, והלחם עצמו נשאר 'נקי'.

הדבר מקובל גם באכילת תפוח, וכל כיו"ב, שלא נוגסים בתפוח עצמו, אלא חותכים את החתיכה הראויה בסכין. כך נהגו יהודי פולין, 'ואני זוכר גם את אבותי ואבות אבותי שהתנהגו כך', ציין הגר"י זילברשטיין שליט"א, בעת - שסיפר את הדברים.

הסתכלתי עליך בשעת אכילתך את בשר הדבר אחר, אמר ה'מנחת - אלעזר' לאיש, וראיתי שגם אתה אוכל בצורה כזו, דהיינו שלא נגסת בכריך עצמו, אלא אחזת סכין בידך, וחתכת לעצמך את החתיכה שרצית לאכול.

זה הספיק לי כדי לדעת בבירור שאתה יהודי, וככה בוודאי ראית אצל הוריק את קיום ההלכה ההיא בסימן ק"ע, ולכן גם אתה מתנהג כך. לא יתכן שגוי יתנהג בצורה שכזו! לא יתכן!

האיש הודה והתוודה שכל דבריו של הגאון הם אמת ויציב, והוא אכן גדל בבית יהודי לכל דבר, ובגלל תוקף הצרות והמצוקות שפקדו את העם היהודי בתקופה ההיא, הגיע לאן שהגיע, והתדרדר לאן שהתדרדר, עד

שהגיע למצב בו הוא אוכל בשר דבר אחר. אבל קיום ההלכה שראה בבית הוריו, לא נשכחה ממנו...

האיש הפך להיות אחד מחסידי הנלהבים של הגאון ממונקאטש.

הוא הרגיש שה'מנחת אלעזר' נגע לו בדיוק בנקודה הרגישה ביותר בחייו, וקיבל על עצמו מהיום והלאה להישמר ולהיזהר בקיום כל ההלכות בשו"ע.

(גליין אגעדאנק - ברכי נפשי)

על הפסוק 'כי יפלא נדר נזיר להזיר לה' (במדבר ו ב) אומר ה'נועם אלימלך': מי שרוצה לעשות "נזיר לה" נזר ועטרה לה, - 'מיין ושכר יזיר' יעשה נזר גם משתיית יין ושכר על ידי שיתכוון בשתייתם - לשם שמים וישתה בקדושה;

אבל 'חומץ יין ושכר אל ישתה' לא ישתה - שתייה שהיא בבחינת חומץ, רק למלא את תאוותו - - - גם כאשר יהודי נוגס במאכלו, אפשר לראות עליו שיהודי הוא, ושאכילתו אכילה יהודית היא.

המלמד הוותיק, רבי מרדכי זאב בלוי זצ"ל, סיפר סיפור מופלא בשם רבו, על הגאון בעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש, נסע פעם ברכבת, וראה לפניו אדם היושב בספסל ממולו, המוציא כריך עם בשר דבר אחר, ואוכל. והגאון ראה את אשר נעשה, וצעק על האדם ההוא "יהודי, אסור לך לאכול חזיר!"

הנוסע הביט ב'מנחת אלעזר' בפליאה, כמי שתמה על ההערה שיצאה מפיו, ואמר לו: "אינני יהודי, ולכן מותר לי לאכול את הבשר הזה!"

אבל הגאון האדיר, שפסקי ההלכה שלו הופצו עוד בחייו ברחבי העולם היהודי כולו, פונה אל האדם בשנית, וחוזר ואומר לו: "יהודי, אל תאכל חזיר!"

והוא, מתעקש אף הוא, ומצהיר שאינו יהודי... אבל, כשהגאון ממונקאטש אמר לו בפעם השלישית שלא יאכל חזיר, קרה משהו...

האיש שאכל את בשר החזיר ניגש אל חלון הרכבת, והשליך - את הבשר החוצה, ניגש אל הגאון והודה בפניו שאכן הוא יהודי, פרץ בבכי, וביקש לדעת איך הצליח לזהותו כיהודי.

'הסתכלתי עליך בשעת אכילתך' 'אני נפגש עם הרבה אנשים, ואף אחד מהם לא אמר לי שאני יהודי, וכיצד הצלחת לראות שאני יהודי?' שאל האיש את הגאון. - ה'מנחת אלעזר' אחז בידו של היהודי, חיבקו בחום, ואמר לו: 'די היה להביט בהתנהגותך בעת שאכלת את הבשר, כדי לדעת

רוצים לקבל את 'לקראת שבת' מדי שבוע ישירות למייל? dirshu@dirshu.co.il שלח מייל ל-

מהו הנקיון הנדרש לידיים לפני אמירת ברכה או לימוד תורה?

שמונה עשרה - חובה לרחוץ במים; ולברכות ולדברי תורה - לכתחילה ראוי לרחוץ במים, אך בדיעבד די בנקיון ללא מים, כגון שפשוף הידיים בקיר או בבגד.

ידיים המלוכלכות בטיט ובבוץ: לתפילת שמונה עשרה - יש אומרים שצריך לרוחצן במים, ויש שנראה מדבריו, כי די בנקיון ללא מים; ולברכות ולדברי תורה - אין צורך לנקותן, אך לכתחילה ראוי לנקותן.

[שו"ע צב, ו-ז, משנ"ב כו, כט ו-ל, וביה"ל ד"ה והסיח; בו"מ דרשו, 32, 33, 34 ו-35]

הנוגע בידיו בגופו ב'מקומות המכוסים', שדרכם להיות מלוכלכים בזיעה או לכלוך אחר - אסור באמירת דברי קדושה: ברכות, תפילה ודברי תורה, עד שינקה את ידיו; אולם, מותר לו לחשוב בדברי קדושה.

והנוגע בצואת האף או האוזן - נחלקו הפוסקים אם דינו כנוגע במקומות המכוסים; ויש שפירשו, כי אף לדעת החולקים, הנוגע בתוך האף והאוזן דינו כנוגע במקומות המכוסים.

והנקיון הנדרש לידיים שנגעו במקומות המכוסים: לתפילת

כיצד יש לנהוג במקרה שיש הפסקת מים' ולא ניתן ליטול ידיים לפני התפילה?

ידוע לו שיוכל להשיג מים בהמשך דרכו במרחק של עד ארבעה 'מילין', ימתין עד שיוכל ליטול את ידיו.

ואם קיים חשש שעד שימצא מים יחלוף זמן קריאת שמע או תפילה, או אף אם יפסיד תפילה בציבור משום כך - ינקה את ידיו ללא מים (ראה לעיל). וכן אם נזכר באמצע תפילת שמונה עשרה שידייו אינן נקיות, או שנגע אז בידיו במקומות המכוסים - ינקה את ידיו ללא מים.

[שו"ע צב, ד-ו, משנ"ב טו, יז, יח, כ, כא ו-כז, וביה"ל ד"ה אבל]

כאמור, הנוגע בידיו ב'מקומות המכוסים' אסור בתפילה עד שירחץ את ידיו במים; ואף אם נזכר באמצע פסוקי דזמרה, או באמצע ברכות קריאת שמע, שידייו אינן נקיות, או שנגע אז בידיו במקומות המכוסים - עליו להפסיק ולרחוץ את ידיו.

ומי שיש 'הפסקת מים' באזור שנמצא בו, עליו ללכת עד מרחק של 'מיל' (1,152-960 מטר, לשיטות השונות) למקום שידוע בוודאות כי יש בו מים. והנמצא בדרך, ואין בידו מים - אם

האם צריך ליטול ידיים לפני תפילת מוסף?

לתפילה שלאחריה.

וכן אם נטל ידיו לתפילה אחת, ונותר בבית הכנסת, או שלא הסיח את דעתו מנקיון ידיו, עד לתפילה הסמוכה לה - כגון בשחרית ומוסף, או במנחה וערבית - אינו צריך ליטול ידיו לתפילה השניה.

והנוטל ידיו ללימוד התורה, צריך לשוב וליטול את ידיו לתפילה שלאחר הלימוד, אך אם נטל את ידיו לתפילה ולומד מעט קודם התפילה - אינו צריך ליטול שנית.

[שו"ע צב, ד ו-ה, ומשנ"ב יד, כג, כד ו-כה; בו"מ דרשו, 23, 24, 25 ו-29]

חכמינו ז"ל תיקנו ליטול ידיים לפני תפילת שמונה עשרה, ואף כשלא ידוע שהן מלוכלכות; ויש אומרים, שצריך ליטול ידיים גם לפני קריאת שמע. ואין לברך על הנטילה, ואין צורך לנגב את הידיים לאחריה. והנוטל את ידיו לסעודה, או ל'מים אחרונים', והוא מתעתד להתפלל לאחר הסעודה, ולא התכוון בנטילתו לשם התפילה - צריך ליטול את ידיו שנית לפני התפילה.

אולם, הנוטל את ידיו לאחר השינה בבוקר - אינו צריך ליטול שנית לתפילת שחרית, אלא אם כן הסיח דעתו משמירת נקיון ידיו; וכך הדין גם במקרה שנטל את ידיו לסעודה והתכוון גם

* אדם שהתעורר אצלו צורך לעשיית נקביו, רשאי 'להשהות את נקביו', דהיינו, להתמהמה בעשיית צרכיו; אולם, בשלב שגופו כבר נדחק לכך, אסור להתמהמה. ואיסור זה הוא מדרבנן, והסמיכוהו על הכתוב: "אַל תִּשְׁקְצוּ אֶת נַפְשֵׁיכֶם".

* מי שהוצרך לנקביו באמצע תפילת שמונה עשרה במידה כזו שעובר על איסור 'בל תשקצו' - נחלקו הפוסקים אם מוטב שיפסיק את תפילתו, או שרשאי לעשות כרצונו, או שמאחר והתחיל את תפילתו ברשות, אינו רשאי להפסיק.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

מדוע צריך להתפלל שחרית מוקדם ככל האפשר?

מוקדם ככל האפשר. אולם, אין לקיים משום כך את מצות קריאת שמע לפני התפילה, ללא ברכותיה. ולכן, מי שעתיד לקרוא קריאת שמע עם ברכותיה לפני סוף זמן קריאת שמע, ולפני התפילה הוא קורא את הפסוק הראשון, או את הפרשה הראשונה, של קריאת שמע, בברכת 'לעולם יהא אדם' - יכוון במפורש שלא לצאת בכך ידי חובת קריאת שמע.

[שו"ע נח, ב, ומשנ"ב י; בו"מ דרשו, 12 ו'14]

כל מצוה דאורייתא, יש לקיימה מיד בהגיע זמנה. ולכן, לדוגמה, אדם שגזל חפץ מחבירו, ומוטלת עליו מצות 'וְהָשִׁיב אֶת הַגְּזֵלָה' - אינו רשאי להמתין עד לערב יום הכיפורים, וכדומה, אלא עליו להשיב את הגזילה מיד כשיתאפשר לו. וזאת בנוסף על המעלה הכללית של "זריזים מקדימים למצוות".

וכמו כן, כשאדם קם בבוקר משנת הלילה - (מלבד האיסור לעסוק בעסקיו לפני התפילה, ישנה סיבה נוספת שמחמתה) עליו להזדרז ולהתפלל תפילת שחרית, והיא - קיום מצות קריאת שמע

* תוכנית יומית מענייני דיומא

בהגשת הרב אברהם פוקס

* מידע כולל לנבחני דרשו על מועדי

המבחנים מסלולי הלימוד ועוד

* שיעורים על הדף היומי

הירושלמי בעברית ובאידיש

* שיעורי משנה ברורה לפי

סדר דף היומי בהלכה

* שיעורים על הדף היומי ועל כל

הש"ס ממבחר מגידי השיעורים

* שיעורים מבוארים בעיון לביאורי

תוס' על פי סדר הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666